

Sygn. akt III SK 50/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 czerwca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska (przewodniczący)

SSN Dawid Miąsik

SSA Ewa Stefańska (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa M. S.
przeciwko Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki
o wymierzenie kary pieniężnej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 13 czerwca 2017 r.,
skargi kasacyjnej powoda
od postanowienia Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 11 kwietnia 2016 r., sygn. akt VI ACz (...),

**uchyla zaskarżone postanowienie i sprawę przekazuje Sądowi
Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania oraz
rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 4 listopada 2014 r. Sąd Okręgowy w W. - Sąd
Ochrony Konkurencji i Konsumentów odrzucił odwołanie M. S. od decyzji Prezesa
Urzędu Regulacji Energetyki z dnia 7 sierpnia 2014 r. nr (...). Sąd pierwszej

instancji wskazał, że powód został wezwany do uzupełnienia braków formalnych odwołania poprzez podanie numeru Pesel oraz podpisanie odwołania, lecz zarządzenia tego nie wykonał. Dlatego, na podstawie art. 479⁴⁷ § 2 k.p.c., odwołanie zostało odrzucone.

Postanowieniem z dnia 11 kwietnia 2016 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił zażalenie powoda na postanowienie Sądu pierwszej instancji. W uzasadnieniu tego rozstrzygnięcia Sąd odwoławczy wskazał, że na podstawie umowy z dnia 12 sierpnia 2014 r. P. spółka z o.o. z siedzibą w W. miała reprezentować powoda w postępowaniu zainicjowanym wnioskiem odwołania, lecz nie odebrała korespondencji sądowej wysłanej na wskazany adres, co skutkowało odrzuceniem odwołania. W ocenie Sądu Apelacyjnego, podnoszone w zażaleniu okoliczności dotyczące zawinienia podmiotu, któremu powód zlecił opracowanie odwołania i powierzenie jego reprezentacji fachowemu pełnomocnikowi, są bezprzedmiotowe, albowiem zaniechania osoby trzeciej działającej na zlecenie skarżącego, odnoszą skutek dla zleceniodawcy. Sąd odwoławczy uznał, że powód został prawidłowo wezwany do uzupełnienia braków formalnych odwołania, skoro doręczenia dokonano na wskazany w odwołaniu adres do korespondencji.

Od postanowienia Sądu Apelacyjnego powód M. S. wniósł skargę kasacyjną, w której - w ramach drugiej podstawy kasacyjnej - zarzucił naruszenie przepisów postępowania, które mogły mieć istotny wpływ na wynik sprawy, tj.:

1) naruszenie art. 87 § 1 k.p.c. poprzez uznanie osoby prawnej, z którą powód zawarł umowę zlecenia, za pełnomocnika procesowego strony, pomimo iż podmiot ten nie sprawował zarządu majątkiem lub interesami strony, a zatem nie mógł występować w sprawie w charakterze pełnomocnika procesowego strony, a w konsekwencji błędne uznanie, że uchybienia tej osoby prawnej są skuteczne dla strony;

2) naruszenie art. 133 § 1 w związku z art. 135 § 1 i 2 i art. 139 k.p.c. poprzez przyjęcie prawidłowości doręczenia powodowi wezwania do uzupełnienia braków formalnych odwołania dokonanego na adres wskazany przez podmiot trzeci jako „adres do korespondencji”, nie będący jednocześnie adresem zamieszkania powoda, ani adresem skrytki pocztowej, podczas gdy doręczenie to było wadliwe, gdyż nie jest dopuszczalne wskazanie jako adresu do doręczeń dla strony będącej

osobą fizyczną dowolnego adresu, innego niż adres jej miejsca zamieszkania lub adres skrytki pocztowej, które to uchybienie miało istotny wpływ na wynik sprawy, gdyż skutkowało niemożnością zapoznania się przez powoda z treścią wezwania do uzupełnienia braków formalnych wniesionego odwołania, a w konsekwencji odrzuceniem odwołania, a zatem zamknęło powodowi drogę do rozpoznania sprawy;

3) naruszenie art. 386 § 2 w związku z art. 379 pkt 5 k.p.c. poprzez nieuchylenie przez Sąd drugiej instancji zaskarżonego postanowienia, pomimo że w sprawie zachodzi nieważność postępowania, gdyż strona na skutek nieprawidłowego doręczenia pism procesowych została pozbawiona możliwości obrony swoich praw w procesie.

Powód wnosił o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości, zniesienie postępowania w obu instancjach i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania, ewentualnie uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Pozwany Prezes Urzędu Regulacji Energetyki wnosił o oddalenie skargi kasacyjnej oraz zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna powoda zasługuje na uwzględnienie.

Ma rację skarżący zarzucając Sądowi odwoławczemu naruszenie art. 87 § 1 k.p.c. poprzez uznanie osoby prawnej, z którą powód zawarł umowę zlecenia, za jego pełnomocnika procesowego. Zgodnie z treścią powołanego przepisu pełnomocnikiem może być adwokat lub radca prawny, w sprawach własności przemysłowej także rzecznik patentowy, a w sprawach restrukturyzacji i upadłości także osoba posiadająca licencję doradcy restrukturyzacyjnego, a ponadto osoba sprawująca zarząd majątkiem lub interesami strony oraz osoba pozostająca ze stroną w stałym stosunku zlecenia, jeżeli przedmiot sprawy wchodzi w zakres tego zlecenia, współuczestnik sporu, jak również małżonek, rodzeństwo, zstępni lub wstępni strony oraz osoby pozostające ze stroną w stosunku przysposobienia. Z uzasadnienia zaskarżonego postanowienia wynika, że P. spółka z o.o. z siedzibą w W. miała reprezentować powoda, co wywołało skutki dla skarżącego.

Tymczasem z treści umowy zlecenia z dnia 12 sierpnia 2014 r. nie wynika okoliczność udzielenia pełnomocnictwa spółce do reprezentowania powoda przed sądem, a jedynie zobowiązanie spółki do wyboru pełnomocnika reprezentującego powoda. Gdyby powód udzielił pełnomocnictwa procesowego spółce, jego materialnoprawną podstawą mógłby być stały stosunek zlecenia. W uchwale składu 7 sędziów z dnia 23 września 1963 r. (sygn. akt III CO 42/63, OSNC 1965 nr 2, poz. 22) - zasada prawna - Sąd Najwyższy przyjął bowiem, że osoba prawna sprawująca zarząd majątku lub interesów strony może być jej pełnomocnikiem procesowym. Jednakże w niniejszej sprawie nie ma podstaw do uznania, że powoda ze spółką łączył stały stosunek zlecenia, skoro przedmiotowa umowa dotyczyła tylko tej jednej sprawy (brak cechy stałości). Dlatego nie tylko w aktach sprawy nie ma dokumentu potwierdzającego udzielenie przez powoda pełnomocnictwa spółce, lecz także jego udzielenie byłoby niedopuszczalne. Ponadto, pełnomocnikiem powoda do doręczeń, a więc pełnomocnikiem tylko do konkretnej czynności procesowej, mogłaby być wyznaczona osoba spoza grona określonego w art. 87 k.p.c. Jednak z akt sprawy nie wynika, aby powód ustanowił takiego pełnomocnika.

Trafny jest również zarzut naruszenia art. 133 § 1 w związku z art. 135 § 1 i 2 i art. 139 k.p.c. poprzez przyjęcie prawidłowości doręczenia powodowi wezwania do uzupełnienia braków formalnych odwołania dokonanego na adres wskazany przez podmiot trzeci jako „adres do korespondencji”, nie będący jednocześnie adresem zamieszkania powoda, ani adresem skrytki pocztowej. Zgodnie z treścią art. 133 § 1 k.p.c. jeżeli stroną jest osoba fizyczna, doręczenia dokonuje się jej osobiście, a gdy nie ma ona zdolności procesowej - jej przedstawicielowi ustawowemu. Natomiast art. 135 § 1 i 2 k.p.c. stanowi, że doręczenia dokonuje się w mieszkaniu, w miejscu pracy lub tam, gdzie się adresata zastanie, zaś na wniosek strony doręczenie może być dokonane na wskazany przez nią adres skrytki pocztowej. W piśmiennictwie trafnie wskazuje się, że doręczenie powinno być dokonane w miejscu określonym w przepisach prawa lub zgodnie z nimi, gdyż tylko w tak rozumianym miejscu na adresacie spoczywa ciężar znoszenia doręczenia i nie może on odmówić przyjęcia pisma bez narażenia się na negatywne skutki odmowy przyjęcia doręczanego pisma (art. 139 § 2 k.p.c.). W

każdym innym miejscu adresat może natomiast odmówić przyjęcia pisma. W razie jednak, gdy adresat przyjął pismo w miejscu innym, niż miejsce doręczenia określone w przepisach prawa lub zgodnie z nimi, doręczenie należy uznać za w pełni skuteczne (zob. K. Weitz w: *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*. Tom I. Postępowanie rozpoznawcze, pod red. T. Erecińskiego, Wolters Kluwer 2016). W przedmiotowej sprawie doręczenie zarządzenia wzywającego do uzupełnienia braków formalnych odwołania było wadliwe, albowiem w odwołaniu sporządzonym dla powoda spółka wskazała adres swojej siedziby jako jego „adres do korespondencji”, zaś wskazanie przez osobę trzecią takiego adresu nie było skuteczne wobec powoda.

Zasadny jest również zarzut naruszenia art. 386 § 2 w związku z art. 379 pkt 5 k.p.c. poprzez nieuchylenie przez Sąd odwoławczy zaskarżonego postanowienia, pomimo że w sprawie zachodziła nieważność postępowania, gdyż strona na skutek nieprawidłowego doręczenia wezwania została pozbawiona możliwości obrony swoich praw w procesie. Zarzut ten został przez powoda prawidłowo sformułowany, gdyż nieważność dotyczy postępowania przed Sądem Okręgowym, a nie postępowania przed Sądem Apelacyjnym. W orzecznictwie bowiem wyjaśniono, że rozpoznając skargę kasacyjną Sąd Najwyższy nie jest uprawniony do badania - w ramach bezpośredniej kontroli - nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji. Takie badanie, mające charakter kontroli pośredniej, jest natomiast możliwe w sytuacji, w której skarżący w ramach podstawy kasacyjnej z art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. zarzuca sądowi drugiej instancji naruszenie art. 386 § 2 k.p.c. poprzez nieuwzględnienie nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji (por. uzasadnienia wyroków Sądu Najwyższego: z dnia 28 marca 2012 r., II UK 170/11, LEX nr 1171004 i z dnia 2 października 2012 r., II UK 58/12, LEX nr 1243035). Ponieważ nieważność nie dotyczy postępowania przed Sądem odwoławczym, nie było podstaw do zniesienia postępowania przed tym Sądem.

Z tych przyczyn, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c., orzeczono jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 108 § 2 w związku z art. 398²¹ k.p.c.

r.g.

